

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Výzkumná sonda: Analytický podklad Jeseník

Jan Hladík, Zuzana Korecká, Luboš Sál, Erik Solovov
Srpen, 2024

Na zpracování se podíleli: Jan Hladík, Zuzana Korecká, Luboš Sál, Erik Solovov, Jana Mair

Kontakt:

Zuzana Korecká, Oddělení výzkumů a evaluace (zuzana.korecka@mmr.cz)

Odbor pro sociální začleňování (Agentura) MMR ČR

www.socialni-zaclenovani.cz

Text neprošel jazykovou korekturou.

Obsah:

Seznam tabulek.....	3
Seznam grafů.....	3
Seznam zkratk.....	4
Manažerské shrnutí.....	5
1. Kontext a cíle.....	8
1.1. Cílová skupina sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob.....	8
1.2. Metodologické aspekty.....	9
1.3. Standardy výzkumné práce ASZ.....	9
2. Sociodemografická charakteristika.....	10
Vzdělanostní struktura.....	12
3. Index sociálního vyloučení.....	14
4. Výplaty sociálních dávek.....	15
Příspěvek na bydlení.....	15
Příspěvek na živobytí.....	16
Doplatek na bydlení.....	17
Prostorové rozmístění vyplácených PnŽ a DnB.....	19
Mimořádná okamžitá pomoc.....	20
5. Zadluženost.....	22
Osobní bankroty.....	25
6. Zaměstnanost.....	26
Volná pracovní místa.....	27
7. Vzdělávání.....	28
8. Sociální služby.....	30
9. Seznam literatury.....	34

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Hodnota indexu sociálního vyloučení v Jeseníku (2016-2023)	14
Tabulka 2 – Počet vyplacených PnB (2016-2023)	15
Tabulka 3 – Počet vyplacených PnŽ (2016-2023)	16
Tabulka 4 – Počet SPO v domácnostech příjemců PnŽ podle typu bydlení (2016-2023).....	17
Tabulka 5 – Průměrný měsíční počet PnŽ, počet seniorů a nezaopatřených dětí mezi SPO (2019-2023).....	17
Tabulka 6 – Počet vyplacených DnB v letech 2016-2023	17
Tabulka 7 – Počet SPO v domácnostech příjemců DnB podle typu bydlení (2016-2023)	18
Tabulka 8 – Průměrný měsíční počet DnB, počet nezaopatřených dětí mezi SPO (2019-2023)	19
Tabulka 9 – Ulice v Jeseníku s významnějším počtem SPO u vyplacených PnŽ (2019-2023)	19
Tabulka 10 – Ulice v Jeseníku s významnějším počtem SPO u vyplacených DnB (2019-2023)	20
Tabulka 11 – Počet vyplacených MOP v letech 2016-2023	20
Tabulka 12 – Počet vyplacených MOP v letech 2016-2023 podle typu.....	21
Tabulka 13 – Exekuce fyzických osob v Jeseníku (2016–2Q 2024).....	22
Tabulka 14 – Počet UoZ v Jeseníku dle pohlaví, délky evidence, věku a vzdělání (2018-2023)	27
Tabulka 15 – Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	27
Tabulka 16 Počty žáků v ZŠ v Jeseníku, školní rok 2023/2024	28
Tabulka 17 – Ukončení povinné školní docházky v běžných třídách ZŠ v Jeseníku	29
Tabulka 18 – Vybrané sociální služby	30

Seznam grafů

Graf 1 – Hodnota indexu sociálního vyloučení v městě Jeseník, SO ORP Jeseník a v Olomouckém kraji (2016-2023)	5
Graf 2 – Vývoj podílu příjemců PnB v Jeseníku a v ČR (2016-2023).....	6
Graf 3 – Vývoj podílu příjemců PnŽ v Jeseníku, Olomouckém kraji a v ČR (2016-2023)	6
Graf 4 – Vývoj počtu obyvatel v Jeseníku v letech 2016-2023.....	10
Graf 5 – Věková struktura obyvatel Jeseníku v letech 2016–2023.....	11
Graf 6 – Vzdělanostní struktura obyvatel Jeseníku v letech 2011 a 2021 (%).....	12
Graf 7 – Vzdělanostní struktura obyvatel – Jeseník, SO ORP Jeseník, okres Jeseník, Olomoucký kraj, ČR (2021) (%).....	13
Graf 8 – Podíl příjemců PnB v průměrném měsíci daného roku (v %)	15
Graf 9 – Podíl příjemců PnŽ v průměrném měsíci daného roku (v %)	16
Graf 10 – Podíl příjemců DnB v průměrném měsíci daného roku (v %)	18
Graf 11 – Vývoj podílu osob v exekuci v Jeseníku dle počtu exekucí v %.....	23
Graf 12 – Vývoj počtu osob v exekuci v Jeseníku dle počtu exekucí	23
Graf 13 – Počet osob v exekuci v Jeseníku dle věku (2Q 2024)	24
Graf 14 – Vývoj podílu nezaměstnaných osob v Jeseníku, SO ORP Jeseník, Olomouckém kraji a ČR (v %).....	26
Graf 15 – Podíl žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku v běžných třídách v Jeseníku v 7. nebo 8. ročníku	28

Seznam zkratk

Agentura, ASZ – Odbor pro sociální začleňování (Agentura) MMR ČR

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad ČR

DnB – Doplatek na bydlení

ISV – Index sociálního vyloučení

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

MOP – Mimořádná okamžitá pomoc

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

MŠ – Mateřská škola

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

ORP – Obec s rozšířenou působností

PnB – Příspěvek na bydlení

PnŽ – Příspěvek na živobytí

PŠD – Povinná školní docházka

SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů

SO ORP – Správní obvod obce s rozšířenou působností

SPO – Společně posuzované osoby

UoZ – Uchazeč o zaměstnání

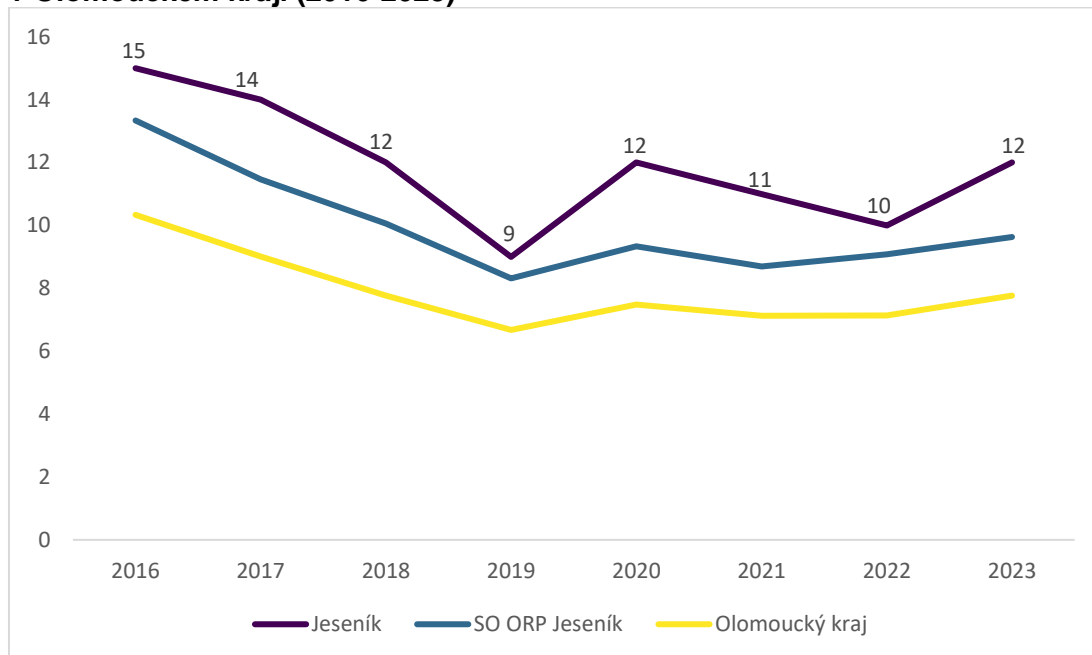
ÚP – Úřad práce ČR

ZŠ – Základní škola

Manažerské shrnutí

Na základě hodnot indexu sociálního vyloučení Jeseník v období 2016-2023 spadal často do kategorie obcí s nejvyšší mírou sociálního vyloučení (kategorie 12 až 30 bodů). V letech 2019, 2021 a 2022 se však hodnota indexu pohybovala pod hranicí 12 bodů. V roce 2023 došlo v meziročním porovnání ke zhoršení v dimenzi vyloučení z bydlení (tj. zvýšil se podíl příjemců příspěvku na bydlení) a v dimenzi chudoby (tj. zvýšil se podíl příjemců příspěvku na živobytí). V dimenzi vyloučení z bydlení šlo o zvýšení počtu bodů ze 2 na 4, v případě dimenze chudoby se jednalo o zvýšení počtu bodů ze 2 na 3.

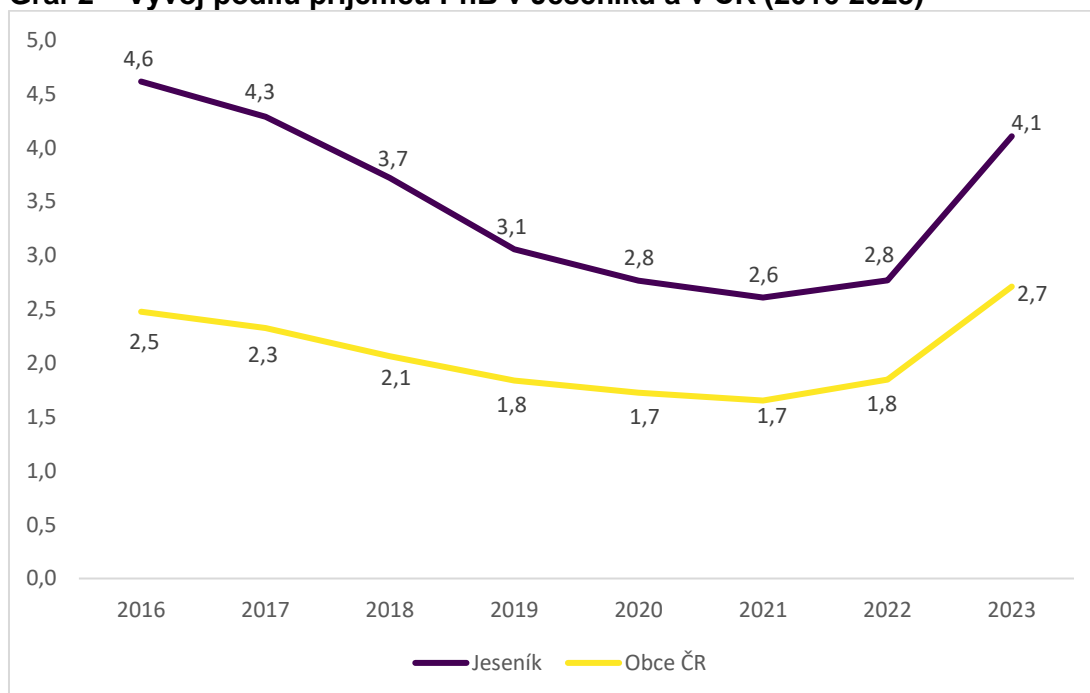
Graf 1 – Hodnota indexu sociálního vyloučení v městě Jeseník, SO ORP Jeseník a v Olomouckém kraji (2016-2023)

Zdroj: ASZ

V roce 2023 bylo v Jeseníku vyplaceno 378 příspěvků na bydlení, což byl třetí nejvyšší počet vyplacených PnB za celé sledované období 2016-2023. Podíl příjemců PnB v Jeseníku mezi roky 2016 a 2021 klesal. Poté začal opět vzrůstat, a to z 2,6 % obyvatel starších 15 let v roce 2021 na 4,1 % v roce 2023. Trend zvyšování počtu vyplacených příspěvků na bydlení se od roku 2021 týkal celé ČR a souvisel s řadou faktorů, např. se jednalo o výrazné zvýšení cen energií a nájemního bydlení kvůli válce na Ukrajině, zjednodušení výplat dávky nebo zvýšení povědomí o jejím využití a dostupnosti.

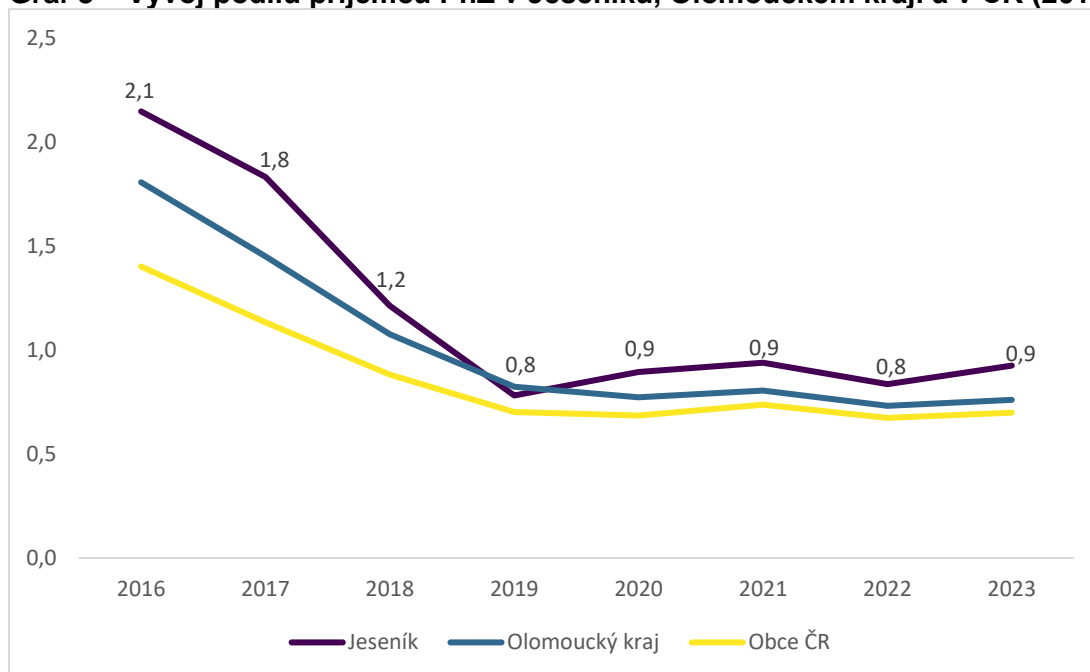
Graf 2 – Vývoj podílu příjemců PnB v Jeseníku a v ČR (2016-2023)

Zdroj: MPSV

Počet vyplacených příspěvků na živobytí v Jeseníku mezi roky 2016 a 2019 klesl z 212 na 75. Od roku 2020 se počet těchto dávek pohybuje okolo 85. Výjimkou byl rok 2022, kdy bylo vyplaceno 75 PnŽ. Podíl příjemců PnŽ v Jeseníku se po poklesu mezi roky 2016 a 2019 stabilizoval a od roku 2020 do roku 2023 se drží kolem 0,9 % obyvatel starších 15 let.

Graf 3 – Vývoj podílu příjemců PnŽ v Jeseníku, Olomouckém kraji a v ČR (2016-2023)

Zdroj: MPSV

V roce 2023 bylo nejvíce příjemců a společně posuzovaných osob dávky PnŽ evidováno v ulici Otokara Březiny. Vyšší počet domácností pobírajících PnŽ byl v této ulici zaznamenán v celém sledovaném období 2019-2023. Podobně tomu bylo i v ulicích Seifertova a Nábřežní. V roce 2023 byl významnější počet SPO u vyplacených PnŽ evidován rovněž v ulici Tyršova. V ulicích Otokara Březiny a Seifertova, v nichž byl zaznamenán vyšší počet příjemců PnŽ, se nachází azylové domy s kapacitou okolo 70 lůžek. V ulici Tylova se nacházejí byty pro osoby v bytové nouzi. V ulici Nábřežní poskytuje Darmoděj, z. ú. službu následné péče, která zahrnuje i ubytování.

Podíl osob s jednou exekucí činil v Jeseníku ve 2. čtvrtletí roku 2024 23 % všech dlužníků, podíl osob se dvěma exekucemi byl ve stejném období 11 %. Více než polovina všech dlužníků však ve 2. čtvrtletí roku 2024 spadala do kategorie osob majících 3 až 9 exekucí, 15 % dlužníků pak mělo více než 10 exekucí. Od roku 2017 je tak možné hovořit o rostoucím trendu podílu předlužených osob (tedy dlužníků s vícečetnými exekucemi), konkrétně v kategorii osob se 3 až 9 exekucemi.

V prosinci 2023 bylo v Jeseníku evidováno 296 uchazečů o zaměstnání. Z celkového počtu bylo 111 UoZ v evidenci déle než 6 měsíců, 68 UoZ déle než 12 měsíců a 32 UoZ déle než 24 měsíců. Do věkové skupiny 19 let a méně v roce 2023 patřilo 9 uchazečů, do skupiny 60+ patřilo 39 uchazečů. Z údajů za poslední tři roky je patrné, že stoupá počet osob starších 60 let, které jsou v evidenci úřadu práce. V roce 2023 byli mezi uchazeči nejvíce zastoupeni lidé se středním vzděláním bez maturity (124) a lidé se základním vzděláním (76).

1. Kontext a cíle

Dokument prostřednictvím analýzy administrativních dat popisuje současnou situaci sociálního vyloučení ve městě Jeseník. Navazuje na předchozí výzkumné zprávy, zejména na situační analýzu (Šmoldas, 2019). Cílem analýzy je poskytnout podklad pro činnost lokálního konzultanta, expertů odborných témat a dalších aktérů angažovaných v procesu sociálního začleňování v Jeseníku.

1.1. Cílová skupina sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají sníženou míru přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování.

Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se však v jednotlivých lokalitách nemusí vyskytovat se stejnou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele samy o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Kombinace intenzity přítomnosti těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o sociálně vyloučené lokalitě (SVL). Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje institucí, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi které se řadí životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje.

Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou.

1.2. Metodologické aspekty

Výzkum využil kvantitativních metod, především byla analyzována dostupná administrativní data. Další z metod, uplatněných v předkládané zprávě, byl i tzv. desk research, tedy sekundární analýza dostupných zdrojů. Tato metoda spočívá v analýze dat získaných od institucionálních aktérů a zpracování informací z relevantních výzkumných výstupů i strategických dokumentů. Číselné údaje byly získány a zpracovány v agregované podobě tak, aby byla zachována ochrana osobních údajů dotčených osob.

1.3. Standardy výzkumné práce ASZ

Výzkumníci Agentury pro sociální začleňování (dále jen ASZ) ctí obecně uznávané standardy kvality a etiky výzkumné práce. Mezi tyto standardy kvality patří především dodržování zásady validity a reliability dat. Při své práci se výzkumníci ASZ řídí i Etickým kodexem výzkumníků Agentury pro sociální začleňování, který ukotvuje mimo jiné práci s citlivými daty či nestrannost vůči subjektům v terénu.

2. Sociodemografická charakteristika

Město Jeseník se nachází v Olomouckém kraji, zhruba 71 km severně od statuárního města Olomouc. Katastrální výměra Jeseníku činí okolo 38 km². Je největším městem v české části historického území Niského knížectví. Město Jeseník spadá pod okres Jeseník, který je nejmenší a také nejméně lidnatý okres Olomouckého kraje. Jeseník je obcí s rozšířenou působností celkově pro 24 obcí, mezi které patří například: Zlaté Hory, Velké Kuněticko, Lipová-lázně, Mikulovice či Bernartice. Město svůj rozvoj zaznamenalo především ve 20. letech 19. století díky lázním a prvnímu vodoléčebnému ústavu na světě. V posledních třech letech se počet obyvatelstva v Jeseníku pohybuje okolo 10 600 obyvatel, přičemž počet obyvatel stále klesá.

Jeseník od roku 2016 zažívá kontinuální úbytek obyvatel, kromě roku 2022 kdy z 10 658 zaznamenal nárůst o sedm obyvatel na 10 665 obyvatel. V období 2016-2020 se úbytek pohyboval okolo jedné stovky obyvatel, ale za rok 2021 byl tento úbytek již okolo pěti stovek obyvatel. K 31.12. 2023 žilo v Jeseníku 10 619 obyvatel, z toho 5 057 mužů a 5 562 žen. Za období 2016-2021 bylo migrační saldo vždy negativní, přičemž nejvyšší zaznamenané hodnoty dosáhlo v roce 2017 a to negativní hodnoty -98. Co se týče přirozeného přírůstku, tedy počet narozených dětí na počet zemřelých, byl tento ukazatel v období 2016–2023 vždy negativní. V Jeseníku tedy v každém uvedeném roce více lidí zemřelo, než se narodilo. Nejvyšší negativní hodnoty dosahoval v roce 2021 a to hodnoty -98.

Graf 4 – Vývoj počtu obyvatel v Jeseníku v letech 2016-2023

Zdroj: ČSÚ

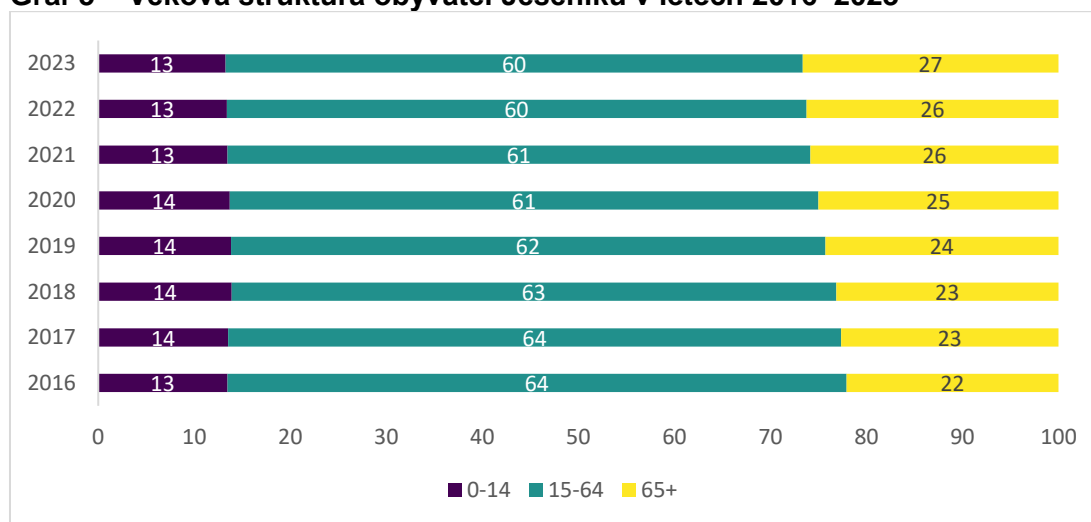
Pozn: stav k 31.12. daného roku

Podle statistiky Ministerstva vnitra ČR bylo v Jeseníku k 1. 1. 2024 evidováno celkem 197 osob (56 do 18 let, 123 od 19 do 65 let a 18 nad 65 let), kterým bylo uděleno pobytové oprávnění v souvislosti s válkou na Ukrajině. K 11. 8. 2024 počet těchto osob klesl na 179 (55 do 18 let, 108 od 19 do 65 let a 16 nad 65 let).¹

Ministerstvo vnitra rovněž poskytuje údaje o počtu cizinců v jednotlivých obcích České republiky². K 1. 1. 2024 bylo v Jeseníku evidováno celkem 446 cizinců (368 starších 15 let), z toho 179 mělo udělený trvalý pobyt a 267 přechodný pobyt. Občanů EU bylo 106, občanů třetích zemí 340. K 1. 7. 2024 to bylo 421 cizinců (347 starších 15 let), z toho 177 s trvalým pobytem a 244 s pobytem přechodným. Občanů EU bylo k tomuto datu 104, občanů třetích zemí pak 317. K 30. 6. 2024 bylo v okrese Jeseník evidováno nejvíc cizinců s ukrajinskou, slovenskou a polskou státní příslušností. Státních příslušníků Ukrajiny bylo 614 (581 s přechodným pobytem, 33 s trvalým pobytem), státních příslušníků Slovenska 171 (56 s přechodným pobytem, 115 s trvalým pobytem) a státních příslušníků Polska 155 (83 s přechodným pobytem, 72 s trvalým pobytem).

V roce 2023 žilo v Jeseníku 1 410 dětí (osob ve věku 0–14 let), tj. 13 % populace, a 2 828 seniorů a senierek (osob ve věku 65+), tj. 27 % populace. Oproti roku 2016 se tak podíl dětí nezměnil. Zmenšil se ale podíl osob v ekonomicky aktivním věku o 4 procentní body, a naopak se významně zvýšil podíl seniorů na populaci Jeseníku o 5 procentních bodů. Vývoj v jednotlivých věkových skupinách populace Jeseníku je zachycen v Grafu 5.

Graf 5 – Věková struktura obyvatel Jeseníku v letech 2016–2023

Zdroj: ČSÚ

¹ Od 24. 02. 2022 do 21. 03. 2022 bylo těmto osobám uděleno dlouhodobé vízum za účelem strpění s kódem D/VS/U. Od 22. 03. 2022 je těmto osobám udělována dočasná ochrana, a to formou dlouhodobého víza s kódy D/DO/667, D/DO/668 a D/DO/669. Dle zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invází vojsk Ruské federace, se všechny tyto osoby, včetně osob předchozím vízem D/VS/U považují za osoby s dočasnou ochranou. Viz online: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistika-v-souvislosti-s-vaikou-na-ukrajine-archiv.aspx?q=Y2hudW09OQ%3d%3d> (navštíveno 13. 8. 2024)

² [Informativní počty obyvatel v obcích - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](https://www.mvcr.cz/informativni-pocty-obyvatel-v-obcich)

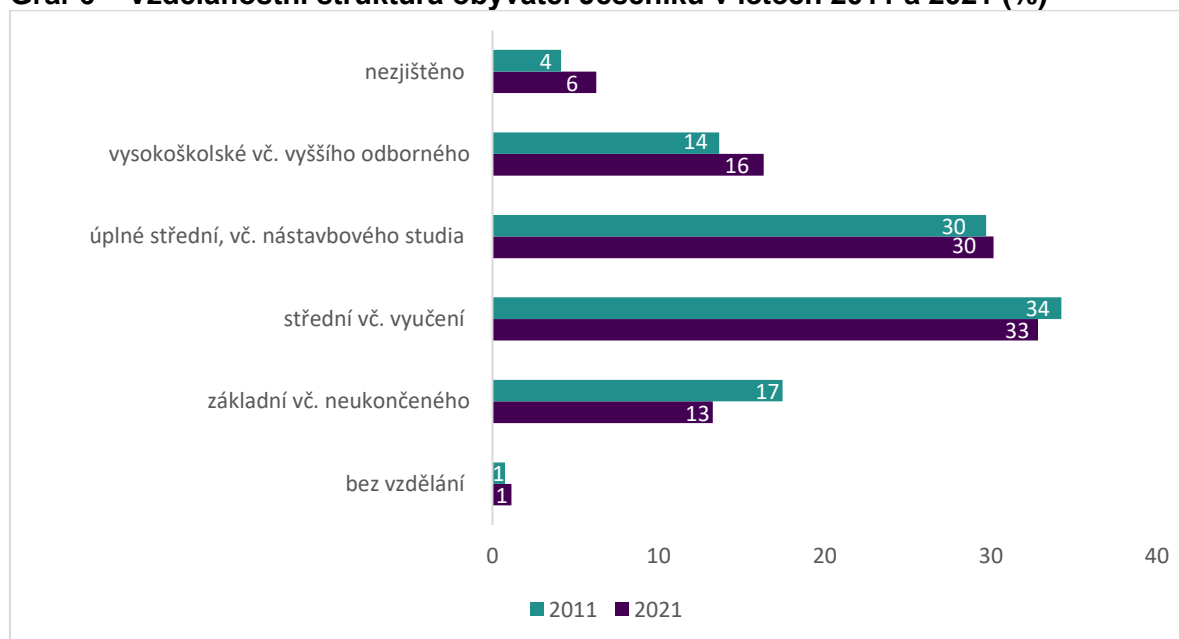
Podle SLDB 2021 bylo v Jeseníku celkem 5 275 hospodařících domácností. Celkem 2 472 domácností bylo nerodinných, z nichž bylo 2 390 domácností jednotlivců a 82 vícečlenných domácností. Rodinných domácností bylo 2 803. Z toho bylo 2 767 domácností tvořených jednou rodinou a 36 domácností tvořených 2 a více rodinami. Z hospodařících domácností tvořených jednou rodinou představovaly 57,6 % (1 594) domácnosti tvořené rodinami bez závislých dětí. Domácností tvořených rodinami s 1 závislým dítětem bylo 21,5 % (596), podíl domácností tvořených rodinami se 2 závislými dětmi činil 17,2 % (477) a podíl domácností tvořených rodinami se 3 a více závislými dětmi byl 3,6 % (100). Domácností tvořených úplnými rodinami bylo 2 767 a neúplnými rodinami 561. Mezi domácnostmi tvořenými neúplnými rodinami převažovaly ty, v jejichž čele stála osamělá matka (87,7 %, 492 domácností).

Vzdělanostní struktura

Z celkového počtu 9 078 obyvatel Jeseníku starších 15 let bylo v roce 2021 bez vzdělání 104 osob, tj. 1,1 % obyvatel. Základní vzdělání včetně neukončeného mělo 1024 osob, tj. 13,3 % obyvatel. Střední vzdělání (učňovské bez maturity a střední odborné bez maturity) mělo celkem 2 982 obyvatel, tj. 32,8 %. Úplné střední vzdělání s maturitou mělo 2 739 obyvatel, jejichž podíl činil 30,2 % na celkovém počtu obyvatel Jeseníku starších 15 let. Vysokoškolsky vzdělaných (včetně absolventů vyšších odborných škol) bylo v Jeseníku v roce 2021 celkem 1482 osob, tj. 16,3 %. Sčítání 2021 se nepodařilo zjistit nejvyšší dosažený stupeň vzdělání u 6,2 % obyvatel Jeseníku starších 15 let.

Oproti roku 2011 se podíl obyvatel Jeseníku se základním vzděláním snížil o 4,2 p. b. a podíl obyvatel, jejichž nevyšší dosažené vzdělání je vyučení se též snížil o 1,4 p. b. Podíl dospělých osob s úplným středním vzděláním s maturitou se zvýšil o 0,5 p. b. a podíl vysokoškoláků vzrostl o 2,8 p. b. Oproti tomu však o 0,4 p. b. stoupl podíl osob bez vzdělání. Srovnání vzdělanostní struktury obyvatel Jeseníku zachycené Sčítáním 2011 a 2021 nabízí Graf 6.

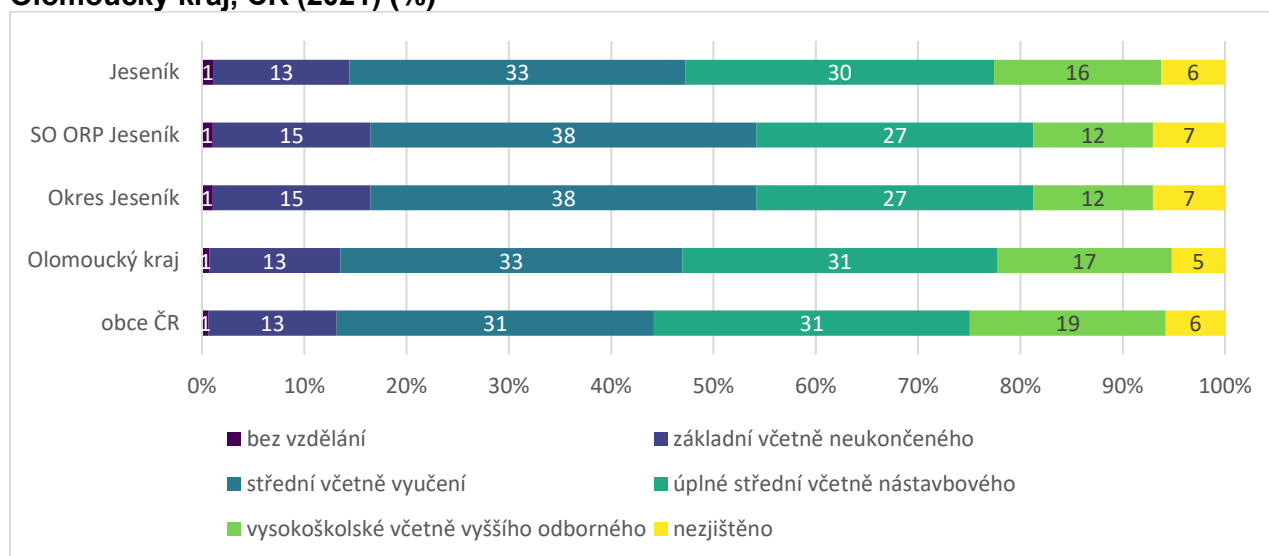
Graf 6 – Vzdělanostní struktura obyvatel Jeseníku v letech 2011 a 2021 (%)

Zdroj: SLDB 2011, 2021

Podle výsledků SLDB 2021 je úroveň vzdělanosti obyvatel Jeseníku ve srovnání s celorepublikovým průměrem jen mírně nepříznivá. Jeseník ve srovnání s průměrem ČR vykazuje o 2 procentní body více osob, jejichž nejvyšším dosaženým vzděláním je základní vzdělání. Podíl osob s vysokoškolským vzděláním včetně vyššího odborného je v Jeseníku o 3 procentní body nižší, než je tomu v průměru v celé ČR. Na druhou stranu je jejich podíl téměř identický s podílem vysokoškoláků v Olomouckém kraji a o 4 procentní body vyšší než podíl vysokoškoláků v Okrese Jeseník či SO ORP Jeseník. Stejná situace panuje v případě podílu osob s úplným středním vzděláním, který tvoří téměř shodný podíl jako v případě celé ČR či Olomouckého kraje a vyšší o 3 procentní body, než je tomu v případě Okresu Jeseník i SO ORP Jeseník. Podrobněji viz Graf 7.

Graf 7 – Vzdělanostní struktura obyvatel – Jeseník, SO ORP Jeseník, okres Jeseník, Olomoucký kraj, ČR (2021) (%)

Zdroj: SLDB 2021

3. Index sociálního vyloučení

Jedním z nástrojů, který umožňuje posoudit míru zatížení sociálním vyloučením jednotlivých obcí je index sociálního vyloučení³. Index sleduje stav, resp. rozsah sociálního vyloučení prostřednictvím indikátorů pokrývajících dimenze chudoby, vyloučení z bydlení, vyloučení z oficiálního trhu práce, vyloučení ze vzdělávání a dimenzi zadluženosti (Lang & Matoušek, 2020).

Škála indexu nabývá hodnot od 0 do 30 bodů, přičemž hodnota 0 znamená absenci nebo minimální rozsah sociálního vyloučení a hodnota 30 bodů nejvyšší míru zatížení sociálním vyloučením. Jeseník v období 2016-2023 spadal spíše do kategorie obcí s nejvyšší mírou sociálního vyloučení (kategorie 12 až 30 bodů). Jak je však zřejmé z Tabulky 1, v letech 2019, 2021 a 2022 se hodnota indexu pohybovala pod hranicí 12 bodů.

Tabulka 1 – Hodnota indexu sociálního vyloučení v Jeseníku (2016-2023)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
15	14	12	9	12	11	10	12

Zdroj: ASZ

V roce 2023 došlo v meziročním porovnání ke zhoršení v dimenzi vyloučení z bydlení (tj. zvýšil se podíl příjemců příspěvku na bydlení) a v dimenzi chudoby (tj. zvýšil se podíl příjemců příspěvku na živobytí). V dimenzi vyloučení z bydlení šlo o zvýšení počtu bodů ze 2 na 4, v případě dimenze chudoby se jednalo o zvýšení počtu bodů ze 2 na 3.

Stanovení jasných kritérií pro kvantifikaci sociálně vyloučených osob je ale obtížné. Přibližnou velikost cílové skupiny lze odhadnout na základě několika relevantních ukazatelů, jež odkazují k ohrožení různými rizikovými faktory, např. počet příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi v území, zadluženost, míra nezaměstnanosti. Jednotlivé oblasti jsou detailněji rozebrány v následujících kapitolách.

³ Index sociálního vyloučení vyvinula Agentura pro sociální začleňování v rámci projektu Systémové zajištění sociálního začleňování jako jednotný nástroj, který v sobě zahrnuje klíčové ukazatele z různých oblastí sociálního vyloučení a umožňuje tedy v celorepublikovém rozsahu míru zatížení sociálním vyloučením posoudit. Více k indexu viz Index sociálního vyloučení – Agentura pro sociální začleňování (socialni-zaclenovani.cz)

4. Výplaty sociálních dávek

V této kapitole jsou analyzována data vztahující se k vyplácení **příspěvku na bydlení** (dále také „PnB“), **příspěvku na živobytí** (dále také „PnŽ“), **doplatku na bydlení** (dále také „DnB“) a **mimořádné okamžité pomoci** (dále také „MOP“) poskytnutá Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR.

Příspěvek na bydlení

Jak ukazuje Tabulka 2, počet vyplacených PnB v Jeseníku od roku 2021 postupně vzrůstá. V roce 2023 bylo vyplaceno 378 příspěvků na bydlení, což byl třetí nejvyšší počet vyplacených PnB za celé sledované období 2016-2023.

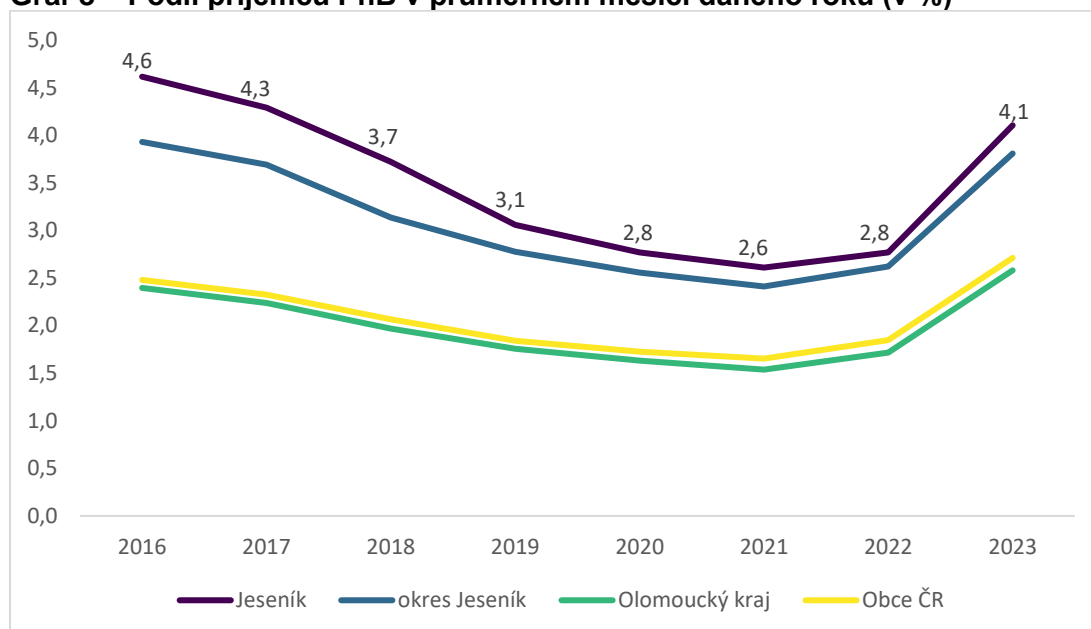
Podíl příjemců PnB v Jeseníku mezi roky 2016 a 2021 klesal. Poté začal opět vzrůstat, a to z 2,6 % obyvatel starších 15 let v roce 2021 na 4,1 % v roce 2023. Více v Grafu 8. Trend zvyšování tohoto podílu se od roku 2021 týkal celé ČR a souvisel s řadou faktorů, např. se jednalo o výrazné zvýšení cen energií a nájemního bydlení kvůli válce na Ukrajině, zjednodušení výplat dávky nebo zvýšení povědomí o jejím využití a dostupnosti.

Tabulka 2 – Počet vyplacených PnB (2016-2023)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vyplacených PnB (za průměrný měsíc)	455	418	359	292	262	241	256	378

Zdroj: MPSV

Graf 8 – Podíl příjemců PnB v průměrném měsíci daného roku (v %)

Zdroj: MPSV

Pozn.: % podíl je přepočten na obyvatelstvo starší 15 let

Příspěvek na živobytí

Počet vyplacených PnŽ v Jeseníku mezi roky 2016 a 2019 klesl z 212 na 75. Od roku 2020 se počet těchto dávek pohybuje okolo 85. Výjimkou byl rok 2022, kdy bylo vyplaceno 75 PnŽ. Podrobnější údaje jsou v Tabulce 3.

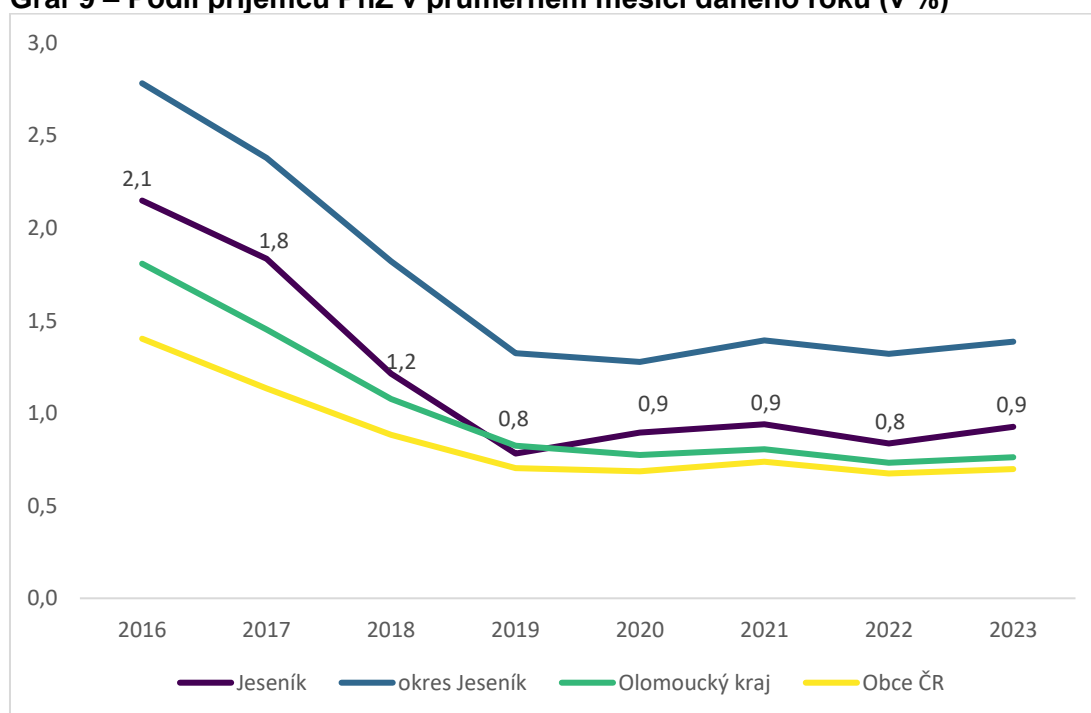
Podíl příjemců PnŽ v Jeseníku se po poklesu mezi roky 2016 a 2019 stabilizoval a od roku 2020 do roku 2023 se drží kolem 0,9 % obyvatel starších 15 let. Ve srovnání s hodnotami za okres Jeseník byl podíl příjemců PnŽ ve městě Jeseník ve sledovaném období vždy nižší. Hodnoty za Olomoucký kraj a ČR byly ve sledovaném období nižší než v Jeseníku. Výjimku představoval rok 2019, kdy byl tento podíl za Olomoucký kraj a za město Jeseník shodný (viz Graf 9).

Tabulka 3 – Počet vyplacených PnŽ (2016-2023)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vyplacených PnŽ (za průměrný měsíc)	212	179	117	75	85	87	77	85

Zdroj: MPSV

Graf 9 – Podíl příjemců PnŽ v průměrném měsíci daného roku (v %)

Zdroj: MPSV

Pozn.: % podíl je přepočten na obyvatelstvo starší 15 let

V Tabulce 4 jsou uvedena detailní data o počtu společně posuzovaných osob (dále také „SPO“) u vyplacených PnŽ podle typu bydlení za období 2016 až 2023. Počet SPO v domácnostech příjemců PnŽ v bytech od roku 2016 do roku 2019 významněji klesl, poté opět vzrostl, ale již nedosahuje takových hodnot jako v letech 2016-2017. Počet SPO v ubytovacích zařízeních a v pobytových službách zůstává v posledních čtyřech letech stabilní.

Tabulka 4 – Počet SPO v domácnostech příjemců PnŽ podle typu bydlení (2016-2023)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
v bytech	396	270	151	91	127	123	109	119
v ubytovacích zařízeních	7	10	7	4	5	3	3	4
ve stavbách pro rekreaci	1	0	0	1	1	0	1	1
v jiných než obytných prostorech	9	5	1	1	0	0	1	4
v pobytových sociálních službách	40	23	21	24	37	23	24	21
bez přístřeší nebo nezjištěno	6	4	3	3	4	4	3	4

Zdroj: MPSV

Tabulka 5 přináší detailní data vztahující se k příjemcům PnŽ a společně posuzovaným osobám za průměrný měsíc let 2019 až 2023. Ve sledovaném období se zvýšila průměrná výše vyplaceného PnŽ, ze 3 321Kč v roce 2019 na 4 292 Kč v roce 2023. Počet příjemců a dalších SPO za průměrný měsíc je v Jeseníku poměrně stabilní, ve sledovaném období se pohybuje mezi 94-107. Zvyšuje se však počet domácností jednotlivců v seniorském věku i počet seniorů mezi SPO.

Tabulka 5 – Průměrný měsíční počet PnŽ, počet seniorů a nezaopatřených dětí mezi SPO (2019-2023)

	2019	2020	2021	2022	2023
Průměrný měsíční počet příjemců PnŽ za rok	94	96	104	108	107
- z toho domácností jednotlivce ve věku 65+	5	6	6	10	13
Průměrná výše vyplaceného PnŽ (v Kč)	3 321	3 545	3 547	3 924	4 292
Počet příjemců a dalších SPO	164	154	167	168	168
- z toho nezaopatřené děti	54	43	45	42	43
- z toho ve věku 65+	5	6	6	11	14

Zdroj: MPSV

Doplatek na bydlení

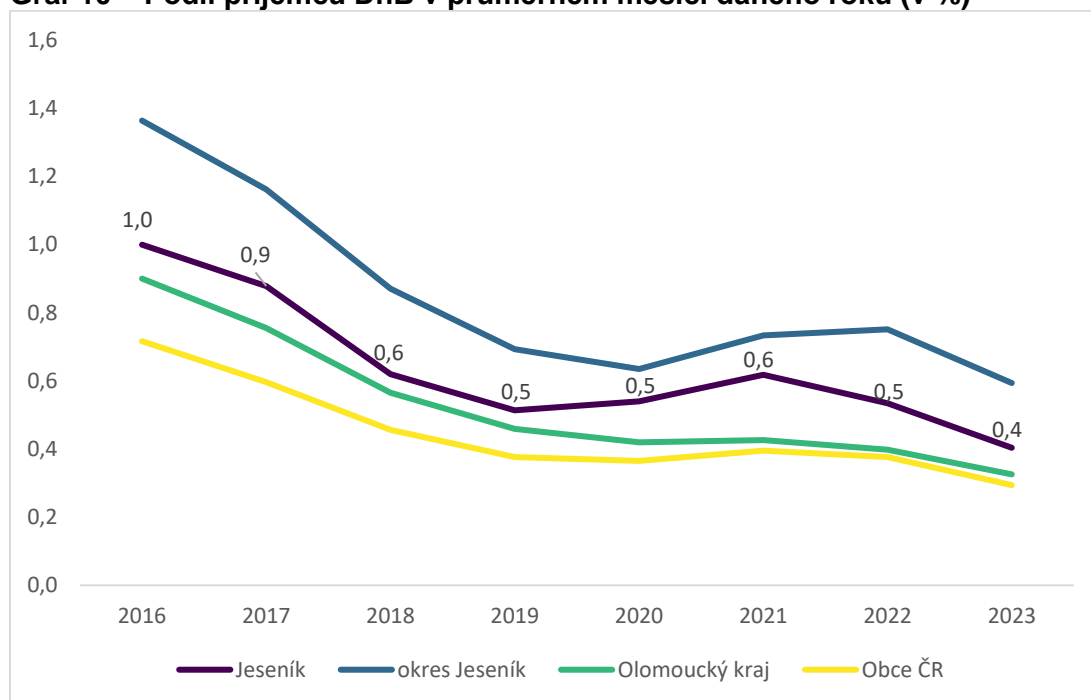
Počet vyplacených DnB v Jeseníku klesl z 99 v roce 2016 na 49 v roce 2019, poté už se držel mezi 51 a 57. V roce 2023 došlo k poklesu na 37. Detailní údaje přináší Tabulka 6.

Podíl příjemců DnB v Jeseníku se po poklesu mezi roky 2016 a 2018 stabilizoval a drží se okolo 0,5 % obyvatel starších 15 let. Ve srovnání s hodnotami za okres Jeseník byl podíl příjemců DnB ve městě Jeseník ve sledovaném období vždy nižší. Hodnoty za Olomoucký kraj a ČR byly ve sledovaném období vždy nižší než ve městě Jeseník (viz Graf 10).

Tabulka 6 – Počet vyplacených DnB v letech 2016-2023

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vyplacených PnŽ								
(za průměrný měsíc)	99	86	60	49	51	57	49	37

Zdroj: MPSV

Graf 10 – Podíl příjemců DnB v průměrném měsíci daného roku (v %)

Zdroj: MPSV

Pozn.: % podíl je přepočten na obyvatelstvo starší 15 let

Podrobnější data o počtu společně posuzovaných osob u vyplacených DnB podle typu bydlení za období 2016 až 2023 uvádí Tabulka 7. Počet SPO v domácnostech příjemců DnB v bytech od roku 2016 postupně klesal. Od roku 2020 pak jejich počet začal stoupat, ale v roce 2023 se opět snížil, a to na nejnižší hodnotu za celé sledované období. Od roku 2020 se začal snižovat počet SPO v pobytových sociálních službách.

Tabulka 7 – Počet SPO v domácnostech příjemců DnB podle typu bydlení (2016-2023)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
v bytech	151	115	95	63	69	81	74	49
v ubytovacích zařízeních	6	7	7	4	5	3	3	4
ve stavbách pro rekreaci	0	0	0	0	0	0	0	0
v jiných než obytných prostorech	0	0	0	0	0	0	0	0
v pobytových sociálních službách	31	20	22	17	30	19	17	14
bez přístřeší nebo nezjištěno	2	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: MPSV

V Tabulce 8 jsou uvedeny detailnější údaje vztahující se k příjemcům DnB a společně posuzovaným osobám za průměrný měsíc let 2019 až 2023. Ve sledovaném období se zvýšila průměrná výše vyplaceného DnB, ze 2 733 Kč v roce 2019 na 3 548 Kč v roce 2023. Počet příjemců a dalších SPO mezi roky 2019 a 2022 mírně stoupl, pohyboval se mezi 68 a 75, ale v roce 2023 se opět snížil, a to na nejnižší hodnotu za celé sledované období.

Tabulka 8 – Průměrný měsíční počet DnB, počet nezaopatřených dětí mezi SPO (2019-2023)

	2019	2020	2021	2022	2023
Průměrný měsíční počet příjemců DnB za rok	68	69	75	75	63
- z toho domácnosti jednotlivce ve věku 65+	5	6	6	7	8
Průměrná výše vyplaceného DnB (v Kč)	2 733	3 047	2 936	3 323	3 548
Počet příjemců a dalších SPO	118	106	119	115	91
- z toho nezaopatřené děti	33	28	29	24	19

Zdroj: MPSV

Prostorové rozmístění vyplacených PnŽ a DnB

Detailněji prostorové rozmístění výplaty dávek PnŽ v Jeseníku ukazuje Tabulka 9. Vzhledem k tomu, že MPSV poskytuje data o příjemcích a SPO pouze na úrovni celých ulic (nikoliv za adresní body), jsou zde uvedeny ulice s 5 a více SPO.

V roce 2023 bylo nejvíce příjemců a společně posuzovaných osob dávky PnŽ evidováno v ulici Otokara Březiny. Vyšší počet domácností pobírajících PnŽ byl v této ulici zaznamenán v celém sledovaném období. Podobně tomu bylo i v ulicích Seifertova a Nábřežní. V roce 2023 byl významnější počet SPO u vyplacených PnŽ evidován rovněž v ulici Tyršova.

V ulicích Otokara Březiny a Seifertova, v nichž byl zaznamenán vyšší počet příjemců PnŽ, se nachází azylové domy s kapacitou okolo 70 lůžek. V ulici Tylova se nacházejí byty pro osoby v bytové nouzi. V ulici Nábřežní poskytuje Darmoděj, z. ú. službu následné péče, která zahrnuje i ubytování.

Tabulka 9 – Ulice v Jeseníku s významnějším počtem SPO u vyplacených PnŽ (2019-2023)

Ulice	2019	2020	2021	2022	2023
Otokara Březiny	27	33	33	30	33
Seifertova	20	17	25	21	20
Tyršova	-	-	-	-	10
Nábřežní	6	6	-	6	6
Vančurova	-	-	-	7	-
Tylova	-	14	13	-	-
Šumperská	22	-	-	-	-

Zdroj: MPSV

Pozn.: Údaje za prosinec daného roku, pouze ulice s 5 a více SPO, řazeno dle nejvyššího počtu v roce 2023. Znak „-“ znamená, že v dané ulici bylo méně než 5 SPO.

V roce 2023 bylo nejvíce příjemců a společně posuzovaných osob dávky DnB v ulici Otokara Březiny. Vyšší počty domácností pobírajících DnB byly v zaznamenány v posledních pěti letech v ulicích Seifertova, Nábřežní a Šumperská.

Tabulka 10 – Ulice v Jeseníku s významnějším počtem SPO u vyplacených DnB (2019-2023)

Ulice	2019	2020	2021	2022	2023
Otokara Březiny	21	24	25	25	25
Seifertova	20	16	23	17	12
Nábřežní	6	6	-	6	6
Šumperská	12	-	-	-	-

Zdroj: MPSV

Pozn.: Údaje za prosinec daného roku, pouze ulice s 5 a více SPO, řazeno dle nejvyššího počtu v roce 2023. Znak „-“ znamená, že v dané ulici bylo méně než 5 SPO.

Mimořádná okamžitá pomoc

Účelem této dávky je poskytnout pomoc bezprostředně, a to v situacích, které jsou specifikovány zákonem o pomoci v hmotné nouzi, č. 111/2006 Sb. Jedná se především o situace, kdy žadateli hrozí vážná újma na zdraví, v případě vážné mimořádné události, v případě nezbytného jednorázového výdaje na pořízení nebo opravu nezbytného základního vybavení domácnosti – předměty dlouhodobé potřeby, v případě hrozícího sociálního vyloučení a na vzdělání nebo zájmovou činnost nezaopatřeného dítěte.

V roce 2023 bylo v Jeseníku vyplaceno 67 dávek MOP v celkové hodnotě 383 056 Kč. Jednalo se o nejnižší počet vyplacených MOP za období od roku 2016-2023. Za průměrný měsíc roku 2023 bylo vyplaceno 5,6 MOP ve výši 31 921 Kč. Tabulka 11 nabízí přehled počtu vyplacených MOP za sledované období.

Tabulka 11 – Počet vyplacených MOP v letech 2016-2023

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vyplacených MOP	340	257	161	83	84	81	82	67
Celková částka vyplacených dávek (v Kč)	-	-	-	178 127	204 724	152 479	385 023	383 056

Zdroj: MPSV

Pozn.: znak „-“ znamená, že údaj nebyl k dispozici

Následující tabulka přináší detailní informace o vyplacených MOP v Jeseníku podle typu za období 2016-2023. Nejvíce MOP ve sledovaném období bylo vyplaceno z důvodu uhrazení jednorázového výdaje (802), naprostá většina těchto MOP pak byla vyplacena v letech 2016 až 2018. Následovaly MOP z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví (120).

Tabulka 12 – Počet vyplacených MOP v letech 2016-2023 podle typu

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
MOP z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví	50	12	12	13	11	6	14	2
MOP z důvodu mimořádné události	0	0	0	0	1	19	4	2
MOP z důvodu uhrazení jednorázového výdaje	216	198	123	58	60	35	57	55
MOP spojená s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby	28	17	4	6	5	8	4	4
MOP z důvodu uhrazení odůvodněných nákladů související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte	36	24	13	2	3	5	0	1
MOP z důvodu nebezpečí sociálního vyloučení	10	6	9	4	4	8	3	3

Zdroj: MPSV

5. Zadluženost

Podíl osob v exekuci činil v Jeseníku ve 2. čtvrtletí roku 2024 9,1 %. V rámci ORP i okresu Jeseník je tento podíl ještě lehce vyšší (9,8 %), ve všech případech pak podíl osob v exekuci poměrně výrazně převyšuje průměr Olomouckého kraje (6,2 %).

Dle dat z Mapy zadlužení bylo v Jeseníku ve 2. čtvrtletí roku 2024 v exekuci 834 fyzických osob (tzv. počet povinných). Celkový počet exekucí fyzických osob byl ve stejném období 4310, průměrná vymáhaná částka se oproti konci roku 2023 mírně snížila a ve 2. kvartálu roku 2024 byla 668 145 Kč. K poklesu došlo i pokud jde o průměrný počet exekucí na osobu, těch bylo ve sledovaném období 5,2.

Ačkoliv v řadě proměnných je od konce roku 2023 patrný mírný pokles a celkové počty exekucí (dle počtu exekucí na 1 osobu) klesají, setrvale roste podíl osob se 3 až 9 exekucemi. Podíl osob majících 1 exekuci byl v Jeseníku ve 2. čtvrtletí roku 2024 23 % všech dlužníků, podíl osob se 2 exekucemi byl ve stejném období 11 %. Více než polovina všech dlužníků však ve 2. čtvrtletí roku 2024 spadala do kategorie osob majících 3 až 9 exekucí, 15 % dlužníků mělo pak více než 10 exekucí. Od roku 2017 je tak možné hovořit o rostoucím trendu podílu předlužených osob (tedy dlužníků s vícečetnými exekucemi), konkrétně v kategorii osob majících 3 až 9 exekucí.

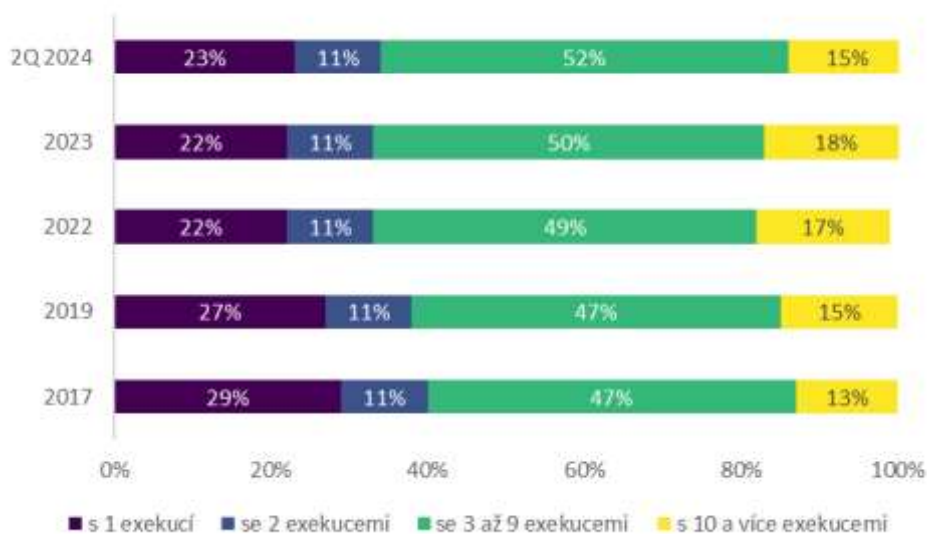
Tabulka 13 – Exekuce fyzických osob v Jeseníku (2016–2Q 2024)

	2016	2017	2019	2021	2022	2023	2Q 2024
Počet osob v exekuci	1105	1106	1047	909	887	847	834
Podíl osob v exekuci	11,2	11,3	11	9,9	9,8	9,3	9,1
Celkový počet exekucí	5552	7004	5349	5036	4793	4650	4310
Průměrný počet exekucí na osobu	5	6,3	5,1	5,5	5,4	5,5	5,2
Průměrná vymáhaná částka na osobu (v Kč)	-	-	-	-	659142	699602	668145

Zdroj: Mapazadluzeni.cz

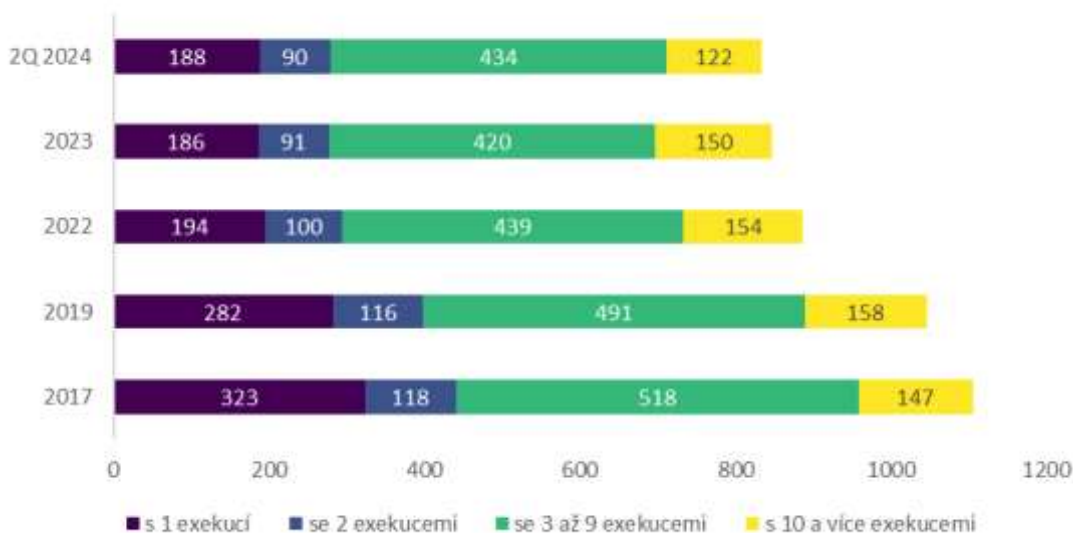
Pozn.: Znak „-“ znamená, že údaj nebyl k dispozici.

Graf 11 – Vývoj podílu osob v exekuci v Jeseníku dle počtu exekucí v %

Zdroj: Mapazadluzeni.cz

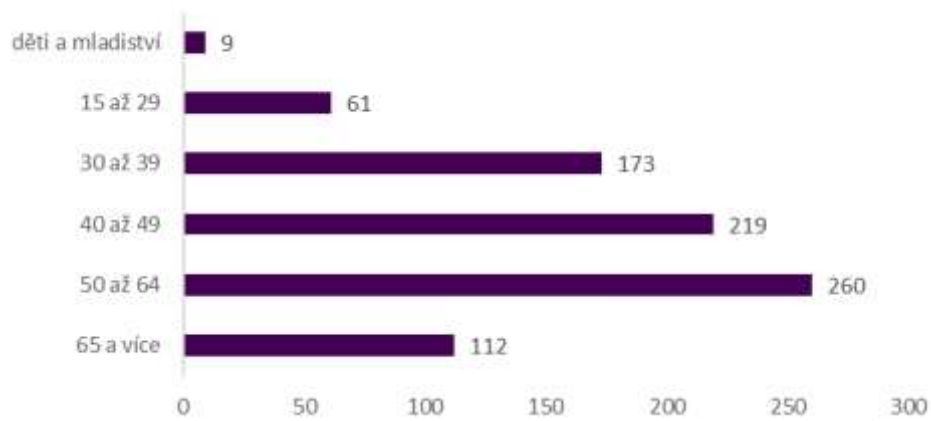
Graf 12 – Vývoj počtu osob v exekuci v Jeseníku dle počtu exekucí

Zdroj: Mapazadluzeni.cz

Počty osob v exekuci dle věku za 1. čtvrtletí 2024 zobrazuje Graf 13, přičemž nejpočetnější skupinou jsou osoby ve věku od 50 do 64 let (260 osob) a 40 do 49 let (219 osob). Ve věkové kategorii od 30 do 39 let bylo v Jeseníku ve 2. čtvrtletí roku 2024 v exekuci 173 osob a ve skupině 65 let a více 112 osob. Mezi obyvateli ve věku 15 do 29 let bylo v Jeseníku ve 2. čtvrtletí roku 2024 v exekuci 61 osob, u dětí a mladistvých pak 9 osob.

Graf 13 – Počet osob v exekuci v Jeseníku dle věku (2Q 2024)

Zdroj: Mapazadluzeni.cz

Osobní bankroty

Počet a podíl osob v osobním bankrotu v Jeseníku v posledních výrazně nezměnil. V období 2020-2023 stoupl maximálně o tři desetiny a ve 2Q 2024 se vrátil na původní hodnotu z roku 2019 tedy 1,4 %.⁴ Poměr počtu osob v osobním bankrotu k počtu osob v exekuci se od roku 2019 zvýšil, nejvyšší hodnoty dosáhl v roce 2022 a to 18 % ve druhé polovině roku 2024 činil 15,6 %. Jeho hodnota k tomuto období byla vyšší než v SO ORP Jeseník (14,2 %), současné vyšší než v okrese Jeseník (14,2 %) ale nižší než v Olomouckém kraji (16,8 %).

V první polovině roku 2024 z celkového počtu 130 osob v osobním bankrotu představovali muži 61 % a ženy 39 %, což představuje více nerovnoměrné zastoupení obou pohlaví, než je celorepublikový průměr (v celé ČR byl k polovině roku 2024 podíl mužů a žen 57/43 %).

Tabulka 12 – Osobní bankroty v Jeseníku (2019-2023)

	2019	2020	2021	2022	2023	2Q 2024
Počet osob v osobním bankrotu	136	148	154	160	136	130
Počet osob v exekuci	1 047	N/A	909	887	847	834
Osobní bankroty vs. exekuce	13,0 %	N/A	16,9 %	18,0 %	16,1 %	15,6 %
Podíl osob v osobním bankrotu	1,4 %	1,6 %	1,7 %	1,8 %	1,5 %	1,4 %
Podíl mužů a žen v osobním bankrotu	47/52 %	51/49	54/46 %	57/43 %	59/41 %	61/39 %
Podíl osob ve věku 18-29 let	10 %	5 %	7 %	5 %	6 %	6 %
30-39 let	26 %	27 %	25 %	29 %	28 %	32 %
40-49 let	31 %	29 %	29 %	25 %	24 %	22 %
50-65 let	25 %	28 %	30 %	30 %	32 %	32 %
nad 65 let	7 %	10 %	9 %	11 %	10 %	8 %

Zdroj: Mapazadluzeni.cz

⁴ Čím je tento poměr vyšší, tím je situace pozitivnější.

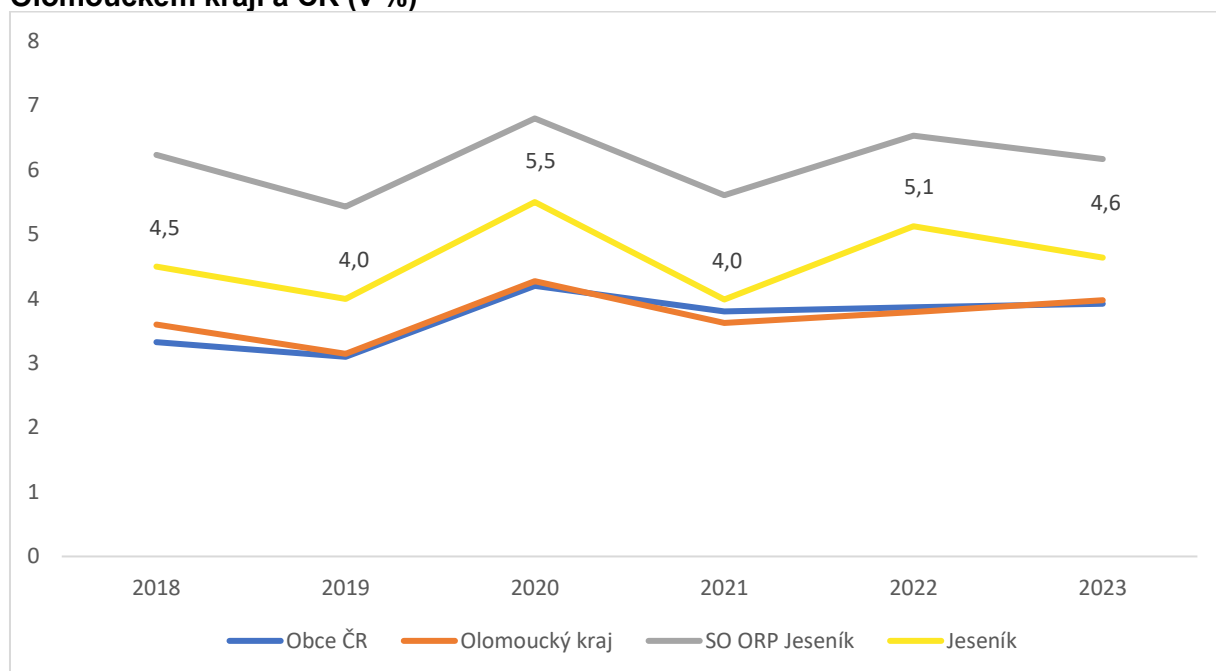
6. Zaměstnanost

Dle dat zveřejněných ČSÚ dosáhl podíl nezaměstnaných k 30. 6. 2024 v Olomouckém kraji 3,8 %. Ve srovnání s koncem června 2023 byl tento podíl vyšší o 0,6 p. b. K 30. 6. 2024 registrovaly úřady práce v Olomouckém kraji celkem 15 983 uchazečů o zaměstnání a podporu v nezaměstnanosti pobíralo 4 904 uchazečů (31 % z celkového počtu uchazečů).

Na konci června 2024 bylo v Olomouckém kraji k dispozici 8 075 volných pracovních míst. V přepočtu na jedno volné pracovní místo připadlo 2,0 uchazečů o zaměstnání (tj. o 1,0 uchazečů více než v rámci celé České republiky)⁵.

Při bližším pohledu na vývoj podílu nezaměstnaných osob v ČR, Olomouckém kraji, SO ORP Jeseník a v obci Jeseník je patrné, že podíl nezaměstnaných osob v Jeseníku kopíruje trend vývoje v kraji i celé ČR. Ve všech sledovaných letech byl podíl nezaměstnaných v obci Jeseník nižší než podíl za SO ORP Jeseník, který v každém sledovaném roce vykazoval vyšší průměrnou nezaměstnanost zhruba o jeden procentní bod, než tomu bylo v případě samotného Jeseníku.

Graf 14 – Vývoj podílu nezaměstnaných osob v Jeseníku, SO ORP Jeseník, Olomouckém kraji a ČR (v %)

Zdroj: MPSV

⁵ ČSÚ: uradprace.cz/documents

V prosinci 2023 bylo v Jeseníku evidováno 296 uchazečů o zaměstnání. Z celkového počtu bylo 111 UoZ v evidenci déle než 6 měsíců, 68 UoZ déle než 12 měsíců a 32 UoZ déle než 24 měsíců. Do věkové skupiny 19 let a méně v roce 2023 patřilo 9 uchazečů, do skupiny 60+ patřilo 39 uchazečů. Z údajů za poslední tři roky je patrné, že stoupá počet osob ve věku 60 a více let, které jsou v evidenci úřadu práce. V roce 2023 byli mezi uchazeči nejvíce zastoupeni lidé se středním vzděláním bez maturity (124) a lidé se základním vzděláním (76). Podrobnější údaje přináší Tabulka 14.

Tabulka 14 – Počet UoZ v Jeseníku dle pohlaví, délky evidence, věku a vzdělání (2018-2023)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (červen)
počet UoZ	317	274	370	258	330	296	277
muži	175	142	190	132	161	162	158
ženy	142	132	180	126	169	134	119
v evidenci 6+ měsíců	83	62	130	107	109	111	126
v evidenci 12+ měsíců	45	31	60	71	57	68	77
v evidenci 24+ měsíců	28	15	12	34	34	32	41
19 let a méně	-	-	-	7	8	9	4
60 let a více	-	-	30	29	42	39	41
bez vzdělání	7	6	7	8	3	2	0
se základním	84	64	83	66	97	76	77
střední bez maturity	135	125	167	117	140	124	102
střední s maturitou	67	63	93	50	67	72	77
vyšší odborné a VŠ	24	16	20	17	23	22	21

Zdroj: ÚP ČR

Pozn.: Údaje jsou k prosinci daného roku, za rok 2024 jsou k měsíci červnu. Znak „-“ znamená, že údaj nebyl k dispozici

Volná pracovní místa

Podle údajů MPSV bylo v prosinci 2023 v Jeseníku evidováno 87 volných pracovních míst. Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo činil v roce 2023 v Jeseníku 3,4 uchazeče.

Tabulka 15 – Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (červen)
Jeseník	2,6	1,6	2,6	1,4	2,1	3,4	2,4
SO ORP Jeseník	4,4	3,6	4,9	3,4	4,6	6,4	3,4
Olomoucký kraj	1,4	1,4	2,6	1,7	2,2	2,6	2,0

Zdroj: MPSV

Pozn.: Údaje jsou k prosinci daného roku, za rok 2024 jsou k měsíci červnu.

7. Vzdělávání

V Jeseníku se nachází dvě základní školy: základní škola běžná zřizovaná obcí a základní škola podle § 16 odst. 9 Školského zákona zřizovaná krajem. Ve školním roce 2023/2024 docházelo do obou základních škol v Jeseníku celkem 805 žáků, z toho 727 do běžných tříd a 78 do tříd speciálních. Při *Základní škole Jeseník, příspěvková organizace* byla otevřena jedna přípravná třída, kam ve stejném školním roce docházelo 11 dětí. Podrobnější údaje o počtech tříd a žáků v jednotlivých školách jsou uvedeny v Tabulce 16.

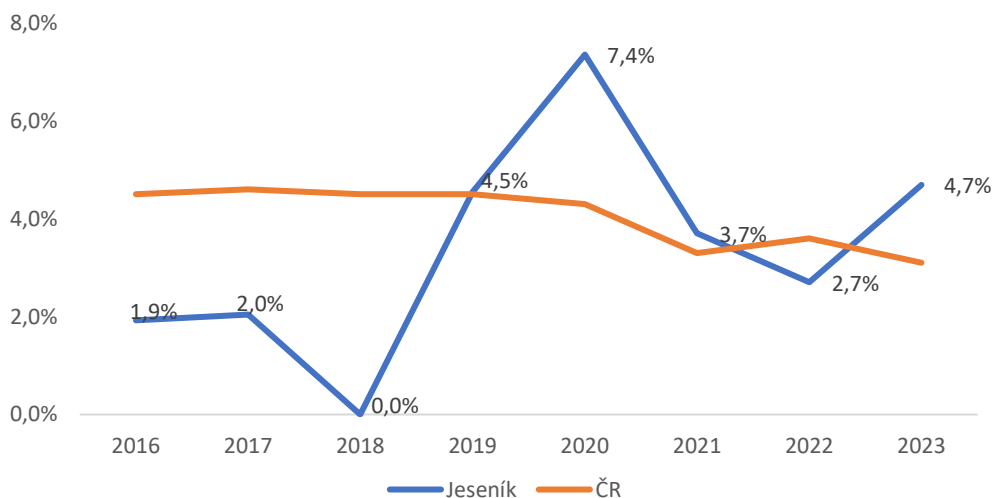
Tabulka 16 Počty žáků v ZŠ v Jeseníku, školní rok 2023/2024

škola	pracoviště	zřiz.	typ pracoviště	běžné třídy		speciální třídy	
				třídy	žáci	třídy	žáci
ZŠ a MŠ Jeseník, Fučíkova 312	Fučíkova 312/10	kraj	ZŠ 16/9	0	0	6	42
	Rudná 383/10	kraj	ZŠ 16/9	0	0	5	25
	Dukelská 1240/27	kraj	ZŠ 16/9	0	0	2	11
ZŠ Jeseník, příspěvková organizace	Nábřežní 413/28	obec	ZŠ b	10	223	0	0
	Boženy Němcové 1256/23	obec	ZŠ b	12	241	0	0
	Průchodní 154/5	obec	ZŠ b	12	263	0	0
Jeseník celkem				34	727	13	78

Zdroj: MŠMT, M03, k 30. 9. 2023, S4c, k 30. 9. 2023

Jedním z indikátorů indexu sociálního vyloučení (Lang & Matoušek, 2020) je počet a podíl žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku v 7. nebo 8. ročníku běžných tříd. V Jeseníku se jejich počet během sledovaného období v letech 2016 až 2023 pohyboval v rozmezí 0–5 žáků. Jejich podíl se z počátku sledovaného období od roku 2016 držel pod celorepublikovým průměrem, v roce 2019 dosáhl celorepublikového průměru a v roce 2020 dokonce až na 7,4 %. Poté opět klesal, ale pod celorepublikový průměr se dostal pouze v roce 2022. V roce 2023 ukončili v 7. a 8. ročníku povinnou školní docházku v běžných třídách tři žáci (4,7 % žáků). Podrobnější údaje za školní rok 2022/2023 nabízí Graf 15 a Tabulka 17.

Graf 15 – Podíl žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku v běžných třídách v Jeseníku v 7. nebo 8. ročníku

Zdroj: MŠMT, M03, k 30. 9. 2023

Tabulka 17 – Ukončení povinné školní docházky v běžných třídách ZŠ v Jeseníku

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ukončili PŠD celkem	52	49	53	44	68	54	74	64
7.	0	0	0	2	1	0	0	0
8.	1	1	0	0	4	2	2	3
podíl	1,9 %	2,0 %	0,0 %	4,5 %	7,4 %	3,7 %	2,7 %	4,7 %

Zdroj: MŠMT, M03, k 30. 9. daného roku

8. Sociální služby

Tabulka 18 – Vybrané sociální služby

Poskytovatel/ zařízení	Forma služby/ časový rozsah	Cílová skupina
Terénní programy		
Darmoděj z.ú.	Terénní:	Osoby bez přístřeší/ ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách
Darmoděj z.ú. Lipovská 131/4 7001 Jeseník	(Po 9:00 - 12:00,13:00-17:00, Út 9:00-12:00, 13:00-17:00, St 9:00 - 12:00, 13:00 - 17:00, Čt: 9:00 -12:00,13:00 - 17:00, Pá: 9:00-12:00, 13:00-16:00	Osoby s chronickým duševním onemocněním Osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách Osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy Rodiny s dítětem/děťmi Etnické menšiny Služba je bez věkového omezení
Člověk v tísní o.p.s.	Terénní:	Vztahuje se pouze pro UA, Služby lze poskytnout jak v domácnostech, tak v konzultačních místnostech-dle dohody s klientem. Do cílové skupiny patří i osoby sociálním vyloučením ohrožené.
Člověk v tísní Gogolova 92/2 79001 Jeseník	(Po 8:00-16:30, Út 8:00-16:30, St 8:00-16:30, Čt: 8:00-16:30, Pá: 8:00-16:30,	
Kontaktní centra		
Darmoděj z.ú.	Ambulantní:	Osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách Osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem ohroženy
Darmoděj z.ú.- Kontaktní centrum 28. října 885/14 79001 Jeseník	(Po 9:00 - 12:00,13:00-17:00, Út 9:00-12:00, 13:00-17:00, St 9:00 - 12:00, 13:00 - 17:00, Čt: 9:00 -12:00,13:00 - 17:00, Pá: 9:00-12:00, 13:00-16:00	Věková kategorie klientů: Dorost (15-18 let) Mladí dospělí (19-26) Dospělí (27-64)
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež		
Darmoděj z.ú.	Ambulantní	Děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy. Osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách Osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách Této cílové skupině není služba poskytována na pobočce v Mikulovicích. Osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy Etnické menšiny
Darmoděj z.ú. - Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Boženy Němcové 922/2 79001 Jeseník	Po 9:00-12:00, 13:00-17:00, Út 9:00-12:00,13:00-17:00- ve stejnou dobu i v Mikulovicích Středa: 9:00-12:00, 13:00-17:00, Čt, Út 9:00-12:00,13:00-17:00- ve stejnou dobu i v Mikulovicích, Pá 9:00-12:00, 13:00-17:00	
Azylové domy		
Boétheia-společenství křesťanské pomoci, zapsaný spolek	Pobytová /Nepřetržitě	Osoby bez přístřeší Věková kategorie:
Azylový dům pro muže a ženy Otakara Březiny 228/28 79001 Jeseník		Mladí dospělí (18-26) Dospělí (27-64 let)
Boétheia-společenství křesťanské pomoci, zapsaný spolek	Pobytová/ Nepřetržitě	Osoby bez přístřeší Rodiny s dítětem/děťmi Věková kategorie klientů Děti kojeneckého věku (do 1 roku) Děti předškolního věku (1–6 let) Mladší děti (7–10 let) Starší děti (11–15 let) Dorost (16–18 let)
Azylový dům pro osamělé rodiče s dětmi Seifertova 689/7		

79001 Jeseník	Mladí dospělí (19–26 let) Dospělí (27–64 let) Azylový dům je určen pro rodiče (otce nebo matky) s dětmi nebo zákonné zástupce s dětmi a těhotné ženy od 2. trimestru těhotenství, kteří jsou starší 18 let, zdravotně soběstační a ocitli se bez střechy nad hlavou, jsou v nepříznivé sociální situaci, která bývá zpravidla spojená se ztrátou domova, a chtějí tuto situaci řešit. Věk dětí je od 0 do 18 let. Pokud rodič pečuje o postižené dítě a tuto péči sám zvládá, může být v zařízení umístěn.

Nízkoprahová denní centra

Boétheia-společenství křesťanské pomoci, zapsaný spolek	Ambulantní	Mladí dospělí (18–26 let), dospělí (27–64 let)
Nízkoprahové denní centrum	Po 7:00 - 11:00, 14:00 - 19:00 Út 7:00 - 11:00, 14:00 - 19:00	
Otakara Březiny 228/28 79001 Jeseník	St 7:00 - 11:00, 14:00 - 19:00 Čt 7:00 - 11:00, 14:00 - 19:00 Pá 7:00 - 11:00, 14:00 - 19:00 So 7:00 - 11:00, 14:00 - 19:00 Ne 7:00 - 11:00, 14:00 - 19:00	

Intervenční centra

Intervenční centra Olomouckého kraje,	Ambulantní	Oběti domácího násilí
Intervenční centrum Jeseník	Po: 8:00 - 12:00, 13:00 - 17:00 Út: 8:00 - 12:00, 13:00 - 15:00	
Dukelská 436/15 79001 Jeseník	St: 8:00 - 12:00, 13:00 - 17:00 Čt: 8:00 - 12:00, 13:00 - 15:00 Pá: 8:00 - 12:00, 13:00 - 15:00	
Intervenční centra Olomouckého kraje,	Terénní	Oběti domácího násilí
Intervenční centrum Jeseník	Po: 8:00 - 12:00, 13:00 - 17:00 - služba poskytována dle domluvy s klientem	
Dukelská 436/15 79001 Jeseník	Út: 8:00 - 12:00, 13:00 - 15:00 - dle domluvy St: 8:00 - 12:00, 13:00 - 17:00 - dle domluvy Čt: 8:00 - 12:00, 13:00 - 15:00 - dle domluvy Pá: 8:00 - 12:00, 13:00 - 15:00 - dle domluvy	

Služby následné péče

Darmoděj z.ú.	Ambulantní	Osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách
Darmoděj z.ú. - Služba následné péče	Po 16:00 - 18:30 Út 16:00 - 18:30 St 16:00 - 18:30	Osoby s chronickým duševním onemocněním
Nábřežní 539/4 79001 Jeseník	Čt: 16:00 - 18:30 Pá 16:00 - 18:30	Mladí dospělí (18–26 let), dospělí (27–64 let), mladší senioři (65–80 let)

	Ambulantní formu služby lze na vyžádání poskytnout i distanční formou.	
Darmoděj z.ú.	Pobytová	Osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách Osoby s chronickým duševním onemocněním
Darmoděj z.ú. - Služba následné péče Nábřežní 539/4 79001 Jeseník	Nepřetržitě	mladí dospělí (18–26 let), dospělí (27–64 let) , mladší senioři (65–80 let)

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

	Terénní	Rodiny s dítětem/děťmi
Člověk v tísni o.p.s. Gogolova 92/2 79001 Jeseník	Po: 8:00 - 16:30 Út: 8:00 - 16:30 St: 8:00 - 16:30 Čt: 8:00 - 16:30 Pá: 8:00 - 16:30	Cílovou skupinou jsou rodiny s dětmi, které se nacházejí v situaci sociálního vyloučení nebo jsou jím ohroženy.
Darmoděj z.ú. Darmoděj z.ú. - Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi Lipovská 131/4 79001 Jeseník	Terénní Po 9:00 - 12:00, 13:00-17:00, Út 9:00-12:00, 13:00-17:00, St 9:00 - 12:00, 13:00 - 17:00, Čt: 9:00 -12:00, 13:00 - 17:00, Pá: 9:00-12:00, 13:00-16:00	Rodiny s dítětem/děťmi

Domy na půl cesty

	Pobytová	Osoby do 26 let věku opouštějící školská zařízení pro výkon ústavní péče
Diakonie ČCE – středisko v Sobotíně Dům na půl cesty Rejvízská 364 Bukovice 79001 Jeseník	Nepřetržitě	1) osoby do 26 let opouštějící školská zařízení pro výkon ústavní péče, osoby do 26 let, které nemají uspokojivé zázemí (narušené vztahové a rodinné vazby, nevhodné podmínky pro dokončení vzdělání, ztráta bydlení, týrání, domácí násilí apod.) a současně potřebují podporu a jsou motivováni k řešení své situace; 2) mladé páry s dětmi a osamělí rodiče, naplní-li podmínky bodu 1).

Odborné sociální poradenství

	Ambulantní	Bez omezení věku
Středisko sociální prevence Olomouc, příspěvková organizace Poradny pro rodinu Olomouckého kraje, Poradna pro rodinu Jeseník Dukelská 436/15 79001 Jeseník	Po: 8:00 - 12:00, 13:00 - 17:00 Út 8:00 - 12:00, 13:00 - 15:00 St: 8:00 - 12:00, 13:00 - 17:00 Čt: 8:00 - 12:00, 13:00 - 15:00 Pá: 8:00 - 12:00, 13:00 - 15:00	Děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy Osoby v krizi Rodiny s dítětem/děťmi

Pečovatelská služba

Centrum sociálních služeb Jeseník Centrum sociálních služeb Jeseník Dukelská 1240/27 79001 Jeseník	Terénní Po: 7:00 - 20:00 Út: 7:00 - 20:00 St: 7:00 - 20:00 Čt: 7:00 - 20:00 Pá: 7:00 - 20:00 So: 7:00 - 20:00 Ne: 7:00 - 20:00	Osoby s chronickým onemocněním Rodiny s dítětem/děťmi Senioři Děti kojeneckého věku (do 1 roku) Děti předškolního věku (1–6 let) Mladí dospělí (19–26 let) Dospělí (27–64 let) Mladší senioři (65–80 let) Starší senioři (nad 80 let)

Noclehárny

Boétheia – společenství křesťanské pomoci, zapsaný spolek	Ambulantní Po: do 8:00, od 19:00 Út: do 8:00, od 19:00 St: do 8:00, od 19:00 Čt: do 8:00, od 19:00 Pá: do 8:00, od 19:00 So: do 8:00, od 19:00 Ne: od 19:00, do 8:00	Osoby bez přístřeší mladí dospělí (18–26 let) dospělí (27–64 let) Osoby soběstačné, které nepotřebují péči druhé osoby.
Noclehárna pro muže Otakara Březiny 228/28 79001 Jeseník		
Noclehárna pro ženy Seifertova 689/7 79001 Jeseník		

Zdroj: MPSV, Registr poskytovatelů služeb

9. Seznam literatury

Šmoldas, M. (2019). *Situační analýza Jesenicka. Analýza sociálního vyloučení na území vybraných obcí regionu*. Odbor (Agentura) pro sociální začleňování Ministerstva pro místní rozvoj ČR. [Microsoft Word - SA Jesenicko_final \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)

Lang, P. & Matoušek, R. (2020). *Metodika pro posouzení míry a rozsahu sociálního vyloučení v území*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [Index sociálního vyloučení – Agentura pro socialni zaclenovani \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)

Hilscher, Z. (2020). *Evaluační zpráva Jesenicko*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [Microsoft Word - EZ Jesenicko \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)